

ského života a po oživení viery v rímskych bohov. Ale medzitým čo týmto staval kostoly, čo obnovoval staré svätyne, čo nariaďoval úctu a obete bohom, čo zakazoval nerímske kulty, medzitým čo zostavoval úradný soznam rímskych bohov a božstiev, vôbec nespozoroval, že sa mu v riši narodil Kristus, ktorý dá ľudstvu vieru na ďalšie tisícročia.

Poznámky.

„Dvakrát dve = 0 ?“

Okresný súd v B... rozsudkom T 753/40-4 odsúdil pastiera, obžalovaného pre priestupok bezprávnej pastvy podľa § 100 zák. čl. XXXI/1879, spáchaný bezprávnym pasením dobytka bez dozoru v lesnej kultúre, pri ktorom škoda činila Ks 1800.—

Následkom odvolania obžalovaného zrušil krajský súd v X. pod č. To 490/40-8 rozsudok okresného súdu v B... a obžalovaného od obžaloby oslobodil na základe § 326 bodu 1. Tp.

V dôvodoch svojho rozsudku uvádza krajský súd toto:

»V smysle judikátov vyšších súdov a podľa stálej súdnej praxe bezprávna pastva sa posudzuje ako lesný priestupok podľa § 100 zák. čl. XXXI/1879 iba vtedy, keď škoda neprevyšuje Ks 60.—, ináč v smysle § 73 cit. zák. čl. je skutok prečinom alebo zločinom podľa všeobecného trestného zákonníka. V danom prípade by sa teda mohlo jednať o prečin bezprávneho poškodenia cudzieho majetku nemovitého podľa § 421 Tz. Skutková podstata tohoto prečinu vyžaduje však subjektívny úmysel páchatela, smerujúci k bezprávnemu poškodeniu alebo zničeniu otázného cudzieho majetku movitého, čo vzhľadom na nepodvrátenú obranu obžalovaného, že voly mu iba vbehly do zakázanej pašienky, dokázané nie je. Podľa tohoto stavu veci je samozrejme, že obžalovaný po stránke civilnoprávnej ručí za škodu ním spôsobenú, s hľadiska trestného však nemožno ho za tento čin na zodpovednosť brať. Ak teda okresný súd napriek tomu uznal obžalovaného vinným, hoci jeho čin trestným nebol, trpel jeho rozsudok zmätočnosťou označenou v § 385 č. 1a) Tp., ku ktorej krajský súd dôsledkom odvolania obžalovaného hľadel, rozsudok prvého súdu na základe 2. ods. § 423 Tp. a 2. ods. § 554 Tp. zrušil a obžalovaného L. P. zpod obžaloby na neho podanej na základe bodu 1. § 326 Tp. oslobodil.«

Domyslíme toto rozhodnutie do jeho absurdných dôsledkov! Bezprávna nedbalá pastva, ktorou vznikla majiteľovi lesa škoda neprevyšujúca 60 Ks, teda napr. 1.— Ks, je dozaista trestná podľa § 100 zák. čl. XXXI/1879. Súdnictvo nad týmto priestupkom prikazuje zákon policajným trestným súdom, no v smysle § 22 Tp. môže o ňom súdiť výnimočne aj trestný súd. Trestný súd na základe dôkazov už vidí tento priestupok dokázaným,

v tom však — zisťujúc objektívnu pravdu — objaví sa, že škoda prevyšuje Ks 60.—, preto obžalovaného, ktorého čin presahuje pojmové znaky § 100 zák. čl. XXXI/1879 ale nedosahuje pojmové znaky § 127 ods. 2. Tz. priest. alebo § 421 Tz. od obžaloby oslobodí!

Druhá variácia: Oznamenia znejú na bezprávnú pastvu z nedbalosti. Policajný trestný súd chystá sa vydať svoj rozsudok nad činom, ktorým bola spôsobená škoda 60 Ks, v tom sa však obžalovaný prizná k ďalšiemu činu podobného rázu, svedkovia to aj dokážu, odstúpi teda vec riadnemu súdu, ktorý si škody zráta dovedna a zistiť, že úhrn prevyšuje Ks 60.—, pri čom úmyslu na strane páchatela nebolo, vysloví rozsudok oslobodzujúci, lebo niet podozrenia z trestného činu patriaceho do pôsobnosti trestných súdov.

Tretia variácia: Ak neboly pri bezprávnej pastve (úmyselnej alebo nedbalej) poškodené stromky, vypočíta sa škoda podľa sadzovníka vydaného býv. Krajinským úradom, násobným koeficientu počtom dobytka. Ak zanedbal obžalovaný pastier dozor nad jedným kusom dobytka a škoda je tedy nie vyššia ako 60.— Ks, je za svoju nedbalosť trestný, ak bola však celá jeho črieda v počte niekoľko sto kusov pristihnutá pri bezprávnej pastve bez dozoru, čin je nie trestný! Občania, ktorí dosiaľ boli jednotlivé trestaní za to, že nechali bez dozoru 2—3 kravy, zorganizujú každé ráno »čriedu«, nepostavia k nej pastiera, dobytok hromadne pošliape lesné kultúry a občania, majúci len jednu kravu, sú bez zodpovednosti nie len trestnej ale aj civilnej, lebo jediná krava nepodlieha exekučnému zabaveniu. Aj pastier, ktorý nič na svete nemá, bude bez akejkoľvek obavy sedieť v krčme, lebo za škody spôsobené celou čriedou, nič sa mu nemôže stať, majitelia dobytka neopomenuli nad ním dozor (predsa nemôžu a nemusia miesto neho pást!) a ani im nič nehrozí. Čím viac na rováši, tým sú bližšie k beztrestnosti.

Nuž nech považujeme zákonodarcu za akokoľvek nedôsledného, nemôžeme o ňom predpokladať, že by chcel malých vinníkov trestať a veľkých oslobodzovať. Táto úloha pripadá vykladačovi zákona, ktorý nolens-faciens objavuje medzery zákona pri kľčovitom pridržiavaní sa zásady »nullum crimen sine lege«.

Zák. čl. XXXI/79, uverejnený bývalým ministerstvom vnútra v súbore »Az 1879-ik évi törvények gyűjteménye, hivatalos kiadás, Budapest, 1879«, má nadpis a má aj marginálne rubriky. Tieto posledné cituje dnes na Slovensku všeobecne užívaný súbor Milotu-Nožičku len nesústavne, zameňujúc ich často s nadpismi. Pohľad do autentického vydania nás presvedčí, že veta »Definícia lesných priestupkov«, ktorú Milota-Nožička uvádzajú ako nadpis pred § 69, je vskutku marginálnou rubrikou, ktorá sa vzťahuje len na tento paragraf, a že u

§ 100 je marginálna rubrika »Legeltetési kihágás«, t. j. »pastevný priestupok«, ktorú Milota-Nožička vôbec neuvádzajú. Oproti tomu oddiel B) má nadpis »Az erdei kártételekről« (o škodlivých činoch v lese) a § 105 má marginálnu rubriku »Károsítások« (poškodenia). Ak pôvodina používa v nadpise celého oddielu názov »kártétel« a pri jedinom paragrafe názov »károsítás«, nebudme pohodlní pri preklade a vyjadríme rozdiel aj v slovenčine. Kártétel znamená činnosť, ktorou nastáva škoda, károsítás je z kmeňa vyjadrujúceho úmysel, zo slovesa, ktoré maďarčina zaraďuje medzi »műveltető igék«. Všimnime si, že slovo károsítás sa vyskytuje len v § 69 a pri § 105 a že od § 105 až do konca oddielu B) sú vymenované taxatívne len také činy, ktoré vyžadujú činnosť vedomú čo aj bez úmyslu smerujúceho na poškodenie, nenájdeme medzi nimi činy omissívne. Takto si doplňujúc slovenské preklady zákonného článku XXXI/79 prečítajme si § 69 ods. 1: A jelen törvény második czím II. fejezetének A) és B) pontja alatt meghatározott lopások és másnak erdejében elkövetett károsítások erdei kihágást képeznek, ha... károsítás esetében pedig az okozott kár összege 30 forintot nem halad túl. Preklad u Milotu-Nožičku je správny a keďže paragraf nespomína »legeltetési kihágás«, t. j. pastevný priestupok, nemôže sa naň ani vzťahovať. Z toho vyplýva, že činy definované v § 100 cit. zák. sú delicta sui generis, pri rozsahu škody vyše 30 zlatých nestratia povahu lesného priestupku, pokiaľ neboly spáchané úmyselne a akonáhle dosiahne pri úmyselnom spáchaní škoda výšky určenej v §§ 127 ods. 2 priest. tr. zák., poťažne 421 tr. zák., budú trestné podľa týchto paragrafov.

Záver toho je: Činy v §§ 90—99 a 105—108 zák. čl. XXXI/79 taxatívne uvedené sú v smysle § 69 cit. zák. privilegovanými činmi, trescú sa miernejšie než podľa obecných ustanovení tr. zák. alebo priest. tr. zák., pokiaľ škoda nimi spôsobená neprevyšuje 30 zlatých (60.— Ks), lebo inak pri pôvodnej textácii § 127 ods. II. priest. tr. zák. mali by trestnú sankciu oveľa prísnejšiu už pri škode nad 5 zlatých, ktorá suma len ľubovôľou zákona č. 31/29 Sb. bola zvýšená na 100.— Ks. Teprv pri hodnote nad 30 zlatých nastúpia prísnejšie sankcie obecných trestných zákonov proti činom uvedeným taxatívne v §§ 90—99, 105—108 zák. čl. XXXI/79. Iné v tomto zákone uvedené činy sú trestné podľa tohto zákona potiaľ, pokiaľ nenaplnia pojmové znaky činov prísnejšie trestných. Bezprávná pastva z nebalosti je tedy trestná vždy podľa § 100 zák. čl. XXXI/79, bezprávná pastva úmyselná len do výšky škody 60.— Ks inclusive; pri škode vyššej podľa § 127 ods. II. priest. tr. zák. prípadne podľa § 421 Tz., ako to vyplýva z § 73 zák. čl. XXXI/79, kde sa už nehovorí o »poškodení« lež o úhrne spôsobenej škody.

Bolo by na mieste upraviť súdy, aby nadpisy pri paragrafoch lesného zákona, uvedených v súbore Milotu-Nožičku, doplnily

poťažne opravily zodpovedne dôslednej terminologii pôvodného znenia, čím by si aj súdy uvedomily, že »poškodenia« spomenuté v § 69 znamenajú len činy v §§ 105—108 cit. zák.

Dúfam, že sa mi podarilo presvedčiť právnickú verejnosť, že dvakrát dva sú aj v obore lesných priestupkov štyri a nie nula.

Pavel Denk

Poznámka redakcie: Bezprávná pastva je — vzhľadom na predpisy §§ 69, 73 a 100 zák. čl. XXXI/1879 —, ak úhrn spôsobenej škody v cudzom lese nepresahuje 60 Ks, administratívnym (lesným) priestupkom bez ohľadu na to, či pasenie stalo sa úmyselne alebo z nedbalosti. Ak škoda prevyšuje 60 Ks, ale nepresahuje 100 Ks, je bezprávná pastva priestupkom podľa § 127 ods. 2. priest. zák., a keď je škoda vyššia než 100 Ks, je prečinom podľa § 421 Tz., ale v oboch prípadoch stíhateľná riadnym súdom len vtedy, ak čin bol spáchaný (už či priamym alebo nepriamym páchatelom) »úmyselne«.

Spôsobenie takejto škody, prevyšujúcej 60, poťažne 100 Ks z nedbalosti, nie je trestným činom podľa trestného zákona a nemôže byť teda ani súdne stíhateľné, lebo nedbalosť sa stíha podľa zákona o priestupkoch vždy, ak len nebol zákonom výslovne vyhlásený za trestný len úkon úmyselný (§ 28 priest. z.), kdežto u prečinov sa stíha nedbalosť jedine tam, kde je to výslovne v zákone určené (§ 75 Tz.).

Na základe uvedených by bolo rozhodnutie Krajského súdu v X., vzhľadom na ním zistený skutkový stav, že išlo o jednanie z nedbalosti a založené na § 326 čís. 1. Tp. a podľa zásady zákonnosti, (nullum crimen sine lege) správne natoľko, že nejde tu o zjaj o súdne stíhateľný trestný čin. Mýlne bolo len to vyrieknutie, žeby s hľadiska trestného nebolo možné nikoho uznať vinným za predmetný trestný čin, lebo bezprávná pastva z nedbalosti pri škode vyše 60 Ks vôbec by patrila vždy do oboru pôsobnosti policajného trestného súdu. — Vôbec krajský súd mal sa najprv zaoberať napadnutým prvostupňovým rozsudkom po stránke formálnej a bol by mohol, ba mal rozsudok nižšieho súdu zrušiť z dôvodu zmatečnosti podľa § 384 č. 3. Tp., lebo okresný súd pojednával a vyniesol rozsudok vo veci nepatriacej do oboru jeho pôsobnosti. Riadny súd, ak len nejde o prípady uvedené v § 22. Tp. nemôže nikdy založiť svoj odsudzujúci rozsudok jedine na § 100 zák. čl. XXXI/1879.

Pojem traskavín.

Tak ako predošlý zákon č. 134/1885 r. z., ani nový zákon č. 34/41 Sl. z. o traskavinách neurčil pojem traskavín a to z dôvodov ľahko pochopiteľných.

Podľa všeobecného chápania traskavinami sú vlastne len určitá skupina výbušín, pri ktorej citlivosť na určité fyzické — hlavne mechanické a tepelné — podnety je veľmi značná a detonačná rýchlosť veľká, takže sa používajú k strhovaniu iných výbušín k explozii. Všeobecne sa delia totiž výbušné látky, skrátka výbušiny, na tri skupiny a to 1. streliviny (náplne rôznych strelív) 2. trhaviny (slúžiace na pr. na trhanie skál a 3. traskaviny (už hore definované). Voľba názvu zákona o traskavinách, pokiaľ sa týka slova »t r a s k a v i n y«, nie je teda najšťastlivejšia a vôbec nekryje zákonodarcom zrejme myslené výbušné látky ako to vysvitne z úvah nižšie uvede-

ných. Bude preto úlohou súdnej praxe, aby správne vymedzila pojem traskavín podľa pravej vôle zákonodarcu.

Nový zákon o traskavinách v podstate recipoval predpisy predošlého zákona o traskavinách s tým zásadným rozdielom, že nevyňal z pod svojej účinnosti ani traskaviny štátneho monopolu, a preto smerodajná bude i naďalej doterajšia súdna prax, nakoľko, pravda, neodporuje novým zákonným predpisom a nebude zmenená. Vychádzajú z okolnosti, že spomenutý zásadný rozdiel trval vlastne len ohľadne priestupkov považne prečinov, platí doterajšia súdna prax o pojme traskavín i naďalej, kým ho nová prax sama nezmení.

Doterajší pojem traskavín opiera sa o rozhodnutie býv Najvyššieho súdu Kr. II. 436/21 (Sb. n. s. 828), podľa ktorého traskavinou v smysle zákona je každá látka, ktorá svojím výbušným účinkom môže pôsobiť zničenie alebo poškodenie osôb alebo vecí. Podľa tejto definície bezpochybné je teda traskavinou každá výbušná látka, počnúc čiernym prachom cez dynamit a jeho modernejšie druhy, prispôsobené k bezpečnejšiemu dopravovaniu a užívaniu v priemysle a v baníctve ako na pr. Dynamon, Panonyt, Australit atď. až po najzložitejšie traskaviny používané vojskom. Ale látkou s výbušným účinkom je okrem všeobecne používaných horľavín ako petrolej, benzín, lieh atď. za určitých okolností na pr. aj nehasené vápno, voda ba i vzduch a netreba zvláštnej fantázie k tomu, aby sme si tieto ako také predstavili. Poukazujem tu stručne len na prípady známe i z trestnej praxe, keď sa nehasené vápno vloží a zaleje vodou vo fľaši, ktorá sa rýchlo zašpuntuje!? Alebo na prípad práve v týchto dňoch sa prihodivší, keď vodou naplnená a z oboch strán silne uzavretá kovová rúra, hodená do ohňa sa roztrhla a na mieste usmrtila svojou črepinou jedného z prítomných. Veď aj samé vládne nariadenie č. 615/20 Sb. z. a n. uvádza medzi predmetmi monopolu výbušných látok »tekutý kyslík, pokiaľ slúži na trhacie ciele«.

Nepresnosť definície citovaného judikátu býv. Najvyššieho súdu je tedy zrejmä.

Bolo by však nesmyslom tvrdiť, žeby zákon alebo súdna prax považovali za traskaviny i také látky ako vápno, voda a vzduch vo svojej prírodnej forme. Zrejme sa myslí len také látky, ktoré v dôsledku ich prirodzeného chemického zloženia už samé o sebe sú v značnej miere spôsobilé vybušiť i pri jednoduchom fyzickom pôsobení na ne. Aspoň tak to vychádza na javo aj z účelu samého zákona. Účelom zákona je totiž chrániť bezpečnosť ľudského života a majetku proti zneužívaniu traskavín s osobitným zreteľom práve na mimoriadne nebezpečenstvo, spojené so spomenutou ich výbušnou akosťou. S pojmom tohto mimoriadneho nebezpečenstva nejdem sa obsírnejšie zaoberať, len poukazom napr. — v širšom slova smysle mienenú — takzvanú samozápalnú spôsobilosť niektorých

traskavín, napr. na veľkú citlivosť dynamitu pri mraze, že totiž dynamit v zamrznutom stave exploduje už pri obyčajnom spáde na zem, hoci inak je oproti takýmto nárazom odolný. Alebo pri trhaní skál všeobecne užívaný a pre jeho veľkú bezpečnosť obľúbený a rozšírený dynamon stáva sa tiež nebezpečným, ak je prevlhnutý. O značnej zápalnosti a horľavosti traskavín ako o samozrejmej ich akosti ani nehovorím.

Je však sporné, či mienil zákonodarca podradit' pod pojem traskavín aj látky, ktoré len pre svoju neprirodzenú fyzickú akosť (tvar) môžu mať výbušný účinok, teda na pr. plyny pod vysokým tlakom v tekutom stave opatrcvané v železných fľašiach, ako to učinilo citované vl. nar. č. 615/20 Sb. z. a n., keď zaradilo medzi výbušné látky štátneho monopolu i tekutý kyslík.

Dobre som si vedomý síce toho, že súdna prax schválne použila takej definície, pod ktorú možno zaradiť každú výbušnú látku, ktorá môže v praxi prichádzať v úvahu ako traskavina, avšak táto pružnosť definície predsa by len nemala byť na úkor právnej istoty. Už i sama prax nižších súdov stane sa pri tomto širokom pojme traskavín hodne kolísavou hlavne teraz po odstránení rozdielu medzi traskavinami štátneho monopolu a ostatnými, čím sa zrejme zväčší aj počet trestných prípadov. Ešte ťažšie bude však polozenie našich bezpečnostných orgánov, ktoré pri tejto neistote z ľahko pochopiteľných dôvodov ešte ťažšie budú vedieť ustáliť, či ide v tom ktorom prípade o traskavinu alebo nie.

Bolo by teda veľmi žiaduce, aby Slov. najvyšší súd zrevidoval a precizoval doterajšie stanovisko bývalého Najvyššieho súdu o pojme traskavín a pri najbližšej príležitosti odstránil všetky pochybnosti, vzniklé v uvedenom smere. Musím však uznať, že nebude ľahko ustáliť správny a v každom ohľade vyhovujúci pojem traskavín pri dnešnom pokroku chemického priemyslu.

Dr. Eugen R a č k o v i č.

Literatúra.

Slubný rozvoj slovenskej filozofickej literatúry.

Len nedávno obohatila SUS slovenskú filozofickú literatúru cennou knihou Dr. Dimitrija Č i ž e v s k é h o: Štúrova filozofia života, a už tu máme pred sebou nové dve publikácie, jednak z vedoslovia, jednak z oblasti kritiky a metafyziky. Tak sa postupne odstraňujú nedostatky slovenského duchovného života, lebo bez filozofie nie je možné predstaviť si úplnú duchovnú tvár slovenského národa.

Ph. et RNDR Igor H r u š o v s k ý : **Teória vedy.** Nákladom SUS v Bratislave 1941, strán 119, cena 52.— Ks.